

Kjak

Eyðun á Lakjuni
býráðslimur

Nakrar viðmerkingar áðrenn fólkaatkvøðuna

Eg var staddur í Skálabotni hetta kvøldið, borgarafundur um kommunusamanleggingar var har. Har vóru bæði lögmaður og 4 landsstýrisfólk komin at greiða frá. Tað var mikið hugnaligt - hølini eru bæði fjálg og góð, vertirnir vóru blíðir. Og fitt og fryntlig fólk eru hesir politikararnir og duga væl at práta. Men skuffaður var eg. Bæði av uppmøtingini - eini 200 út av uml. 10.000 í økinum, teir hava hug at leggja saman, - og ikki minst av innihaldinum av tí, ið sagt var.

Stórt sæð tað einasta, ið tosað varð um hetta kvøldið, var um skúlaøkið og um eldraøkið. Og um týðningin av, at um ella tá hesi nevndu øki verða lögð út til kommunurnar at umsita, mugu kommunurnar vera stórar.

Eg skilji ikki hetta tosið. Kommunurnar her í økinum hava bæði víst og prógvað, at tær megna sera væl at arbeiða saman um hvørji øki

tað so skal vera. Og her kann verða nevnt bæði skúla- og eldraøkið.

Hvar er í grundini trupulleikin. Lat okkum taka skúlan sum dømi. Bygningarnir eru sum nú er kommunalir. Bygnaðurin er eisini partvíst kommunalur - also ein kommuna kann sjálv avgera, hvussu hon skipar skúlan, á tann hátt at skilja, at t.d 1. - 4. flokkur gongur har, 5. - 7. har, og framhaldsdeildin har o.s.fr. Tað verður vælsaktans ongantið soleiðis, at kommunurnar sjálvar fara at kunna avgera, hvat børnini skulu læra í skúlanum? Klaksvíkar kommuna fer t. d ongantið at siga, at danskt er ikki neyðugt, og Eysturkommuna fer heldur ikki at niðurprioritera landalæru - nei, eg rokni ikki við, at kommunurnar fáa hatta frælsi. Tað vil so siga, at sjálvandi verður ein lóg oman fyri alt, sum langt niður í smálutir sigur, hvat innihaldið í skúlanum skal vera. Og

trúgvíð mær, skúladeildin í Mentamálaráðnum fer ikki at minka. Heldur tvørturímóti. (Annars er hon ikki serliga stór, sum nú er.)

Hvat er so eftir? Jú lønirnar. Lønirnar eru eftir. Tær skulu nú leggjast út til kommunurnar at gjalda lærarunum. Lat okkum spæla, at ein lærari í bygdini Námsvík eitur Klávus Lærutindur. Hann fær 28.342 kr um mánaðin í løn. Higartil hevur hann fingið hendan pening útgoldnan frá landinum ígjøgnum Gjaldstovuna. Nú, eftir at kommunurnar fara at yvirtaka skúlan – sum tað so flott eitur – fara landsmyndugleikarnir at bera hesar 28.342 kr. inn á kommunuskrivstovuna í Námsvík - tí peningurin fylgir jú við yvirtøkuni – og fyri síðani at biðja tey flyta upphæddina víðari á konto hjá Klávusi Lærutindi. Hatta er tað!

Also, er tað neyðugt við so øðiliga stórum kommunu-

eindum til tað. Ella sagt á ein annan og meira veruligan hátt. Er tað neyðugt at avtaka okkara núverandi kommunu fyri at klára hatta?

Og síðani bara eitt lítið sindur um eldraøkið. Eldraøkið í Føroyum kostar uml. 400 mió. kr. Verða pengarnir byttir javnt út eftir fólkatálinum, ja, so hevði okkara partur í kommununi her, Fuglafirði, verið uml. 12,3 mió. kr. um árið. Skuldu vit ikki klárað at tikið okkum av okkara gomlu fyri hesa upphædd sjálvi - tá ið peningurin fylgir við yvirtøkuni? Ella um vit nú saman við grannunum meta, at vit gera hetta best í felag. Er tað nøkur orsök at avtaka kommununa fyri hetta. Nei, eg haldi ikki.

Síðani eitt lítið vet aftur til fundin í Kelduni í Skálbotni. Einki tos var frá politikarunum um vansar. Ikki eitt orð. Sjálvandi eru nógvir vansar. Eg skal ikki siga, at møguliga kann onkur

fyrimunur vera við at leggja saman í størri eindir. Men tað eru sanniliga nógvir vansar. Og ikki minni nógvur ótryggleiki. Tá hugsí eg serstakliga um okkum, sum bógva í teimum miðalstóru kommununum. Um eg kann loyva mær at taka kommununa her, Fuglafjørð sum eitt dømi. Vit hava nú í meira enn hundrað ár roynt at bygt hetta litla samfelagið upp, ið vit hava valt at liva í, við meira ella minni øllum tí, ið har til hoyrir. Her eru skúlar, frítíðarskúli, barnagarðar, musikkskúli, kvøldskúli, eldrasambýli, arbeiði til flestu hendur, handlar, ein rúgva av frítíðaraktiviteti - ikki minst ítróttaraktiviteti, rímiliga ríkt mentunarlív, nógv kirkju- og samkomulív - og eg kundi iva-leyst hildið á.

Nú kann kanska onkur siga sum so - sum ein eldri maður plagdi at taka til - at hevur hatta nakað við sakina at gera? Jú, eg haldi tað! Tá ið tú hevur flutt kommunustýrið

(uttan endiliga at siga, at vit, ið sita í býráðnum júst nú eru nakrir heimsmeistarar) og kommunukassan av bygdini, ja tá hevur tú eftir míni hugsan flutt burtur ein stóran part av hjartanum fyri avgerðunum, ið veruliga kunnu vera tínur plássir til frama og harvið eisini tað, sum virkuliga kann stuðla uppundir í nærumhvørvinum. Hetta haldi eg er ein sera stórur vansi.

Tá ið vit so hoyra borgarstjórar fyri tær størstu kommunurnar heita á fólk um at atkvøða fyri, ja, tá haldi eg, at vit eiga at vera uppافتur meira á vakt.

At leggja Eysturoynna í eina kommunu er í mínum huga fyri Fuglafjørð tað reina galemattias.

Ná, men tit gera, sum tit halda er best. Eg ætli mær so at atkvøða nei 3. mai.

Tummas Løkjá

Kommunu samanlegging

Vit borgarar í Føroyum eru sera góðir við okkara heimstað soleingi vit bógva har, og so sanniliga eisini, um vit fara arðarvegir at bógva.

Men, men, lokalpatriotism-an hon hevur ein ávísan hug at flyta til tann nýggja bústaðin við okkum, so at vit ofta eru størri lokalpatriotar á tí nýggja bústaðinum enn á tí har vit vóru uppfostrað.

Dømini eru mong hygg bara runt um í landinum, so eru tey so sjónsk, at tú valla kann umgangast at siggja tey. Alt gott um tað.

Nú skula allir borgarar við valrætti til at taka støðu til, um kommunusamanlegging skal fara fram í teim ymisku økjum, sum eru strikað upp

av landsmyndugleikunum, tann triðja mai í ár.

Møguleikarnir eru »JA ELLA NEI« atkvøðast kann um fyri títt økið, og úrslitið verður helst ivasamt, um tað kann brúkast til nakað sum helst.

Tá ið ein hyggur eftir Føroyum í dag, so eru 80% av landinum saman bundin, tað skuldi væl givið okkum nakað at hugsa um í kommunusamangangi.

Um 48.000 sálir bógva her, og tær allar flestu í tí samanbundna partinum av landinum.

Hevði tað ikki verið nærliggjandi, at landið bleiv ein kommuna, tá nú vit ikki eru fleiri enn hesar 48.000 sálirnar,

tað skuldi ikki verið so ringt at gjørt upp við tann kensluliga partin av hesi avgerð, sjálvt um hon kann sýnast nokkso næsadjørv í fyrstu atløgu. Men sum frálíður hevði tann avgerðin tant landsins borgarum sum heild mikið betur enn, at hava fleiri kommunur.

Eitt væl skipa innlendismálaráð, við tí til eina og hvørja tí verðandi landstýrisfólkið sum borgarstjóra í kommununi Føroyar.

Øll hini embætisverkini eru jú har longu, almanna, heilsu, menta, umhvørvismálaráð osv.

Kann illa hugsa mær, at tað skuldi blivið ein verri tænaasta til borgaran við tað, at allar tænaastur eru á einum stað, og

so ikki at tala um at vit liva í eini talgildari tí, hvar ið boðini ganga skjótt hvønn vegin. Í teimum førum har sambandi ikki er nøktandi, ja so er bara tann eini stovnurin at fara til.

Hvat viðvíkur teimum teknisku málum, sum kommunurnar fáast við í dag, so er landsverkstovnurin upplagdur, til at verða úbygdur til at yvurtakað hesar upp gávur.

Støddin á samfelagnum sum heild ger tað til ein ivasurning um kommunalar og lands uppgávur í okkara føri ikki eru tær somu, so at skúla, heilsu, almanamál, eru ein eind, og ikki tann fløkja tey eru í dag, hvar eingin veit hvat er hvat og hvør skal hvat. Ein greiðan másetning fyri hasi

mál: borgarans trivnaður og vælferð eru alt tað, taðsnýr seg um!

Hvat viðvíkur teim reint lokalu málunum, so er neyðugt við lokalum nevndum av minni stødd til, so sum, vatn og hegnisýn, og staðkendan kunnleika til rágevin um byggilendi oa.slíkt av reint lokalum slag.

Umsitingarliga høvdu Føroyar verði nógv lættari fíggjarliga og umsitingarliga at ríkið.

Og so tað at alt landi hevið eitt og sama skatta prosent, allir borgarar javnt stillaðir.

Har við kundi tað eisini viðvirka til meiri framfisni.úti um landi.

Tað skerst nokk ikki burtur, at tað fer at sviða í, hjá nógvum

av lokalpolitikkarunum, men tað hevði fari at laga seg, sum fráleið.

Og hvat kunna vit brúka komunalpolitikkara klandri, í millum bygdir og býir til? Undirhald og sjálvsprofilering, uppøsan av viðhaldsfókið, nógv annað kemur ikki burtur úr!

Óvist var ikki, at tað hevði komi meiri av skafti, um Føroyar vóru ein kommuna.

Tó, so bláoygdur eri eg ikki at, alt bleiv eitt himmiríkið av hesum, men verri enn tað er nú, hevði tað so víst ikki verði.

Tí eftir lýsið eg móguleikanum, at borgarar fáa móguleikan at siga sína hugsan um hendan her umrødda spurning.